ROINN NA NUA-GHAEILGE

AN TRÍÚ BLIAIN

2021–2022

SÉANADH: AG BRATH AR CHÚRSAÍ NA PAINDÉIME, D’FHÉADFADH ATHRÚ GAN CHOINNE A THEACHT AR AN EOLAS A THUGTAR SA LEABHRÁN SEO

CLÁR

		Lch
Clár Ábhair		3
Treoir ó na Comhairleoirí		4
Eolas Riachtanach do Mhic Léinn na Céime		9
Córas Aistrithe Creidiúintí na hEorpa (*ECTS*)		10
NG301	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha	11
NG311	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha	12
NG323	Gaeilge na hAlban	13
NG328	Próslitríocht Chomhaimseartha na Gaeilge 1	14
NG329	An Nua-Ghaeilge Mhoch 2	15-16
NG330	Canúineolaíocht na Gaeilge	17
NG332	An Drámaíocht	18
NG333	Sochtheangeolaíocht na Gaeilge	19
NG334	Próslitríocht Chomhaimseartha na Gaeilge 2	20
NG335(X)	Móraiste	21
NG338	Filíocht na mBan sa Seachtú hAois Déag	22
NG339	Nuafhilíocht na Gaeilge	23
NG340	Eispéireas na Gaeltachta	24
NG341	Taibhealaíona na Gaeilge agus na Gaeltachta	25
SG207	Sean-Ghaeilge – Old Irish 1	26
SG208	Sean-Ghaeilge – Old Irish 2	26
SG307	Sean-Ghaeilge – Old Irish 3	27
SG308	Sean-Ghaeilge – Old Irish 4	27
Amchlár Sealadach Sheimeastar I		28
Amchlár Sealadach Sheimeastar II		29
Obair Scríofa/ Aistí na Tríú Bliana: Leathanach Clúdaigh		30

Treoir ó na Comhairleoirí

Meán Fómhair 2021

Fáilte

Fáilte romhat ar ais agus tú ag dul isteach sa Tríú Bliain. Cuirfidh an leabhrán seo ar an eolas thú maidir le cúrsa na Gaeilge sa Tríú Bliain. Iarrtar ort gach rud a léamh ann go cúramach. Ina dhiaidh sin, má bhíonn aon cheist fós agat i dtaobh an chúrsa, féadfaidh tú labhairt le duine de Chomhairleoirí na Tríú Bliana a bheidh ar fáil ag na hamanta a thaispeánfar ar dhoirse a n-oifigí. Tá breis eolais faoi le fáil i dtaobh riachtanais na Tríú Bliana ach dul go dtí: http://apps.maynoothuniversity.ie/courses/?TARGET=QS&MODE=VIEW&QUALIFICATION_CODE=ARTS&OFFERING_CODE=U_HONS_DEGREES&SUBJECT_CODE=&TARGET_SOURCE=CS&KEYWORD=ngh300 agus roghnaigh 'Year 3' agus ansin roghnaigh 'Nua-Ghaeilge.' Caithfidh tú an t-ábhar cuí a bhaineann leis an Tríú Bliain a léamh san fhoinse seo chomh maith.

Comhairleoirí na Tríú Bliana

An Dr. Lára Ní Mhaoláin, Seomra 24.
An Dr. Brian Ó Catháin, Seomra 56.

Fógraí tábhachtacha

Freastal

Ní mór duit a bheith i láthair ag **gach** léacht, rang teagaisc, rang oidis agus ceardlann teanga a bhaineann le do chúrsa sa Nua-Ghaeilge.
Má chailleann tú níos mó ná 25% de léachtaí na **modúl roghnach**, marc 0% a gheobhaidh tú dá bharr agus beidh ort na scrúduithe a shuí arís.
Sa chás go gcailleann tú léacht nó rang de bharr tinnis nó ar údar bailí eile, ba cheart teastas dochtúra a thabhairt isteach chuig an Rúnaí agus cuirfear sin san áireamh.

Beidh liosta tinrimh le síniú mar dhearbhú ar fhreastal ag na léachtaí.

Ní ceadmhach d'aon duine an liosta tinrimh a shíniú thar ceann duine eile.

- **Má bhíonn deacrachtaí sláinte nó pearsanta agat, mínigh an scéal chomh luath agus is féidir leat le duine de Chomhairleoirí na Tríú Bliana**.

- Ná lig do phostanna páirtaimseartha nó don saol sóisialta a theacht idir thú agus do chuid staidéir: cuimhnigh gur mac léinn lánaimseartha thú agus go bhfuil dualgas ort tús áite a thabhairt don léann.

- Labhair an oiread sin Gaeilge agus is féidir leat le mic léinn eile na Gaeilge. Glac páirt i saol na Gaeilge i Maigh Nuad (m.sh. Cuallacht Cholm Cille, *Léachtaí Cholm Cille* a bhíonn ar siúl mí an Mhárta/ mí Aibreáin, Seachtain na Gaeilge srl.) agus i mBaile Átha Cliath (m.sh. Club Chonradh na Gaeilge) agus in áiteanna eile. Ba cheart duit áiseanna iomlána an tSeomra SALL in Lárionad na Gaeilge a úsáid – istigh ansin is féidir leat éisteacht le hábhar éagsúil Gaeilge agus breathnú ar ábhar Gaeilge. Chomh maith leis seo, is féidir leat úsáid a bhaint as pacáistí ríomhaire don Ghaeilge le feabhas a chur ar do chuid Gaeilge. Sa Leabharlann is féidir leat na hirisí Gaeilge a léamh – *Comhar*, *Feasta*, *An tUltach* srl. Más sa bhaile atá tú, caith roinnt ama ag breathnú ar TG4 nó ag éisteacht le Raidió na Gaeltachta (92.9 FM agus 93.5 FM). Más maith leat an tIdirlíon, bain triall as na suíomhanna Gaeilge seo: (i) www.tuairisc.ie (ii) www.beo.ie (iii) https://www.irishtimes.com/culture/tuarasc%C3%A1il (iv) http://www.gaeilge.ie (v) www.feasta.ie (vi) www.teanglann.ie/ga (vii) www.tearma.ie (viii) www.logainm.ie (ix) www.aistear.ie (x) www.ainm.ie (xi) www.focloir.ie (xii) www.fuaimeanna.ie

- Seiceáil do chuntas **oifigiúil** ríomhphoist (...@mumail.ie) go laethúil – is chuige sin a chuirfear aon teachtaireacht a bhaineas le hobair na Tríú Bliana.

- Breathnaigh go rialta ar chlár na bhfógraí sa Roinn – is ann a chrochfar liostaí na ranganna teagaisc agus oidis, teidil aistí, torthaí agus fógraí eile.

- Bí cinnte go mbainfidh tú úsáid cheart as an Leabharlann go rialta. Má luaitear léitheoireacht bhreise leat sna léachtanna difriúla, beidh fáil ar na leabhair/ na hirisí/ na hailt sin sa Leabharlann. Mura bhfuil do chuid foclóirí féin agat, bain leas as na cinn atá ar fáil ag www.teanglann.ie/ga nó sa Leabharlann nó sa Seomra SALL i Lárionad na Gaeilge.

- Bí cinnte go gcláróidh tú i gceart do na modúil a bheidh tú a dhéanamh. **Ní thabharfar cead d'aon mhac léinn scrúdú a dhéanamh i modúl áirithe, mura bhfuil an mac léinn cláraithe i gcomhair an mhodúil sin**.

- Ní cóir don mhac léinn dearmad a dhéanamh go bhfuil marcanna/ creidiúintí ag dul do bheagnach gach uile ghné d'obair na bliana.

- **Más suim leat bheith i do mhúinteoir Gaeilge, beidh ort riachtanais chuí na Comhairle Múinteoireachta a chomhlíonadh. Riachtanas amháin acu seo is ea go bhfuil tréimhse chuí caite agat sa Ghaeltacht.** Bíonn ar gach múinteoir clárú leis an gComhairle Mhúinteoireachta, agus ní chlárófar múinteoirí Gaeilge nach gcomhlíonann sainriachtanais an ábhair. Gheofar breis eolais faoi riachtanais uile na Comhairle Múinteoireachta ag: www.teachingcouncil.ie

- Iompar sna léachtanna agus sna ranganna teagaisc is oidis: baineann sé le dea-bhéas is le dea-chleachtas go mbeifeá in am agus nach mbeifeá ag caint le linn na léachtanna is na ranganna. **Múch an fón póca roimh gach léacht/ rang**. Más gá imeacht go luath as

léacht nó as rang, mínigh an scéal roimh ré don léachtóir/ teagascóir agus suigh in aice an dorais. Ná bí ag ithe ná ag ól le linn na léachtanna is na ranganna.

Léachtanna agus ranganna riachtanacha

Seimeastar 1: caithfidh gach mac léinn freastal ar:

(i) **an dá mhodúl** riachtanacha seo a leanas: NG301, NG329
(ii) **cheann amháin** de na modúil roghnacha seo a leanas: NG328, NG330, NG332; NG335, NG339, NG341, SG207, SG307
(iii) rang teagaisc (uair amháin), rang oidis (uair amháin) agus ceardlann (dhá uair).

Seimeastar 2: caithfidh gach mac léinn freastal ar:

(i) **an dá mhodúl** riachtanacha seo a leanas: NG311, NG340
(ii) **cheann amháin** de na modúil roghnacha seo a leanas: NG323, NG333, NG334, NG335X, NG338, SG208, SG308
(iii) rang teagaisc (uair amháin), rang oidis (uair amháin) agus ceardlann (dhá uair).

Ranganna Oidis

Ranganna teagaisc liteartha iad seo a shocrófar ag tús na bliana acadúla. Beidh ceann ann **uair sa tseachtain**. Bí cinnte go bhfuil tú cláraithe i gceart le haghaidh na ranganna seo. **Níl cead agat aistriú ó rang oidis amháin go rang eile gan cead pearsanta a fháil ó Lára Ní Mhaoláin.** Díreofar ar an gcritic agus ar an bplé sna ranganna seo. Déanfar ceithre aiste i rith na bliana acadúla agus beidh ábhar na n-aistí seo bunaithe ar ábhar na modúl riachtanach NG329 (Seimeastar 1) agus NG340 (Seimeastar 2). Is cuid de mheasúnú leanúnach na modúl riachtanach na marcanna a bhronnfar ar na haistí seo – caillfear marcanna mura ndéanfar iad. Ag deireadh an tSeimeastair áireofar obair iomlán na ranganna oidis mar chuid den mheasúnú leanúnach: bunófar an marc seo ar thinreamh an mhic léinn, ar an bpáirt a ghlac an mac léinn sna ranganna, agus ar an obair scríofa a rinne an mac léinn. Sa chás go mbíonn tú tinn, tá sé an-tábhachtach go míneoidh tú an scéal do do theagascóir agus go dtabharfaidh tú teastas dochtúra do Rúnaí na Roinne (Seomra 20). Cuir cóip i ríomhphost chuig do theagascóir, ionas nach gcaillfidh tú marcanna. **Seasfaidh marc deiridh na ranganna oidis i gcás athscrúduithe: ní féidir aon aiste a rinneadh do na ranganna oidis a athdhéanamh.**

Ranganna Teagaisc

Ranganna teagaisc gramadaí iad seo a shocrófar ag tús na bliana acadúla. Beidh ceann ann **uair sa tseachtain**. Bí cinnte go bhfuil tú cláraithe i gceart le haghaidh na ranganna seo. **Níl cead agat aistriú ó rang teagaisc amháin go rang eile gan cead pearsanta a fháil ó Bhrian Ó Catháin.** Díreofar ar chruinnscríobh na Gaeilge iontu. Pléifear sa rang gnéithe áirithe den ábhar a dhéanfar i modúil NG301 agus NG311. Tabharfaidh an teagascóir obair scríofa do na mic léinn go rialta. Ina theannta sin, beidh ar gach mac léinn líon áirithe aistriúchán a dhéanamh. Is cuid de mheasúnú leanúnach na modúl riachtanach na marcanna a bhronnfar ar na haistriúcháin seo – caillfear marcanna mura ndéanfar iad. Ag deireadh an tSeimeastair áireofar obair iomlán na ranganna teagaisc mar chuid den mheasúnú leanúnach: bunófar an marc seo ar thinreamh an mhic léinn, ar an bpáirt a ghlac an mac léinn sna ranganna, agus ar an obair scríofa a rinne an mac léinn. Sa chás

go mbíonn tú tinn, tá sé an-tábhachtach go míneoidh tú an scéal do do theagascóir agus go dtabharfaidh tú teastas dochtúra do Rúnaí na Roinne (Seomra 20). Cuir cóip i ríomhphost chuig do theagascóir, ionas nach gcaillfidh tú marcanna.. **Seasfaidh marc deiridh na ranganna teagaisc i gcás athscrúduithe: ní féidir aon aistriúchán a rinneadh do na ranganna teagaisc a athdhéanamh.**

Ceardlanna

Cuirfear Siollabas na Tríú Bliana i bhfeidhm sna Ceardlanna seo (féach www.teagascnagaeilge.ie). Díreofar ar na scileanna teanga agus cumarsáide seo a leanas: an scríbhneoireacht, an chaint, an léamhthuiscint agus an chluastuiscint.
Bainfear úsáid as cur chuige na foghlama cumaisc ('blended learning') sna ceardlanna agus beidh **trí ghné éagsúla** i gceist leo:
(i) **obair neamhspleách ar líne** gach seachtain (thart ar 1.5 uair an chloig)
(ii) **seisiún beo gach seachtain** le do theagascóir agus grúpa beag mac léinn (1 uair an chloig). Nóta: Is ar líne a dhéanfar an chuid is mó de na seisiúin bheo le linn na bliana acadúla seo.
(iii) **tascanna aonair** scríofa agus labhartha (3 thasc gach seimeastar)
Beidh na trí ghné seo den chúrsa **riachtanach**. Coinneofar taifead ar an obair neamhspleách a dhéanfaidh tú ar Moodle, bronnfar marcanna rannpháirtíochta bunaithe ar na seisiúin bheo agus bronnfar marcanna ar na tascanna aonair. **Seasfaidh marc deiridh na gceardlann i gcás athscrúduithe: ní féidir aon tasc/ cheacht a rinneadh do na ceardlanna a athdhéanamh.**
Ní mór duit freastal ar an seisiún beo gach seachtain agus do chuid oibre a dhéanamh de réir sceideal na spriocdhátaí a leagfar amach ag tús na bliana. Má bhíonn tú as láthair as ceardlann nó má bhíonn ort tasc a chur isteach mall, tá sé tábhachtach go míneoidh tú an scéal do do theagascóir. Sa chás go mbíonn tú tinn nó go mbíonn cúis mhaith eile agat a bheith as láthair, tabhair **teastas dochtúra nó fianaise eile chuí do Rúnaí Roinn na Nua-Ghaeilge (Seomra 20) agus cuir cóip i ríomhphost chuig do theagascóir**, ionas nach gcaillfidh tú marcanna.
N.B. Beidh gach eolas faoi na ceardlanna ar fáil ar leathanach Moodle MC: NG300.

Ní mór duit clárú le haghaidh na ranganna teagaisc/oidis agus na gceardlann. Mura bhfeiceann tú d'ainm ar liostaí na ranganna, caithfidh tusa an scéal a chur in iúl don Roinn láithreach. **N.B. Is cuid lárnach de scrúduithe na Tríú Bliana freastal ar na ranganna, oidis, teagaisc agus ceardlanna teanga, agus an obair a bhaineann leo ar fad a leagan isteach in am trátha.**

Aistí/ Obair Scríofa/ Fillteán

- Caithfidh gach mac léinn **ceithre aiste** a scríobh i gcomhair na ranganna oidis. **Caithfear gach aiste acu seo a chlóscríobh**.
  Ní ghlacfar le haon obair scríofa mura ngabhfaidh cóip de **leathanach clúdaigh** Roinn na Nua-Ghaeilge léi agus na sonraí cuí líonta i gceart. Tá cóip den leathanach clúdaigh ag deireadh an leabhráin seo.
  Cuirfear teidil na n-aistí in airde ar chlár na bhfógraí sa Roinn. Tugtar sprioclá na n-aistí thíos.

- **Sprioclá na n-aistí:**
  Aiste 1: 5 Samhain 2021
  Aiste 2: 3 Nollaig 2021

Aiste 3: 11 Márta 2022
Aiste 4: 14 Aibreán 2022

Chomh maith leis na haistí seo, beidh ar gach mac léinn aon obair scríofa a chuirtear air/uirthi sna ranganna teagaisc agus sna ceardlanna a dhéanamh.

Tá sé de dhualgas ar mhic léinn aistí/ ceachtanna ceartaithe na ranganna oidis agus teagaisc a chur isteach in aon fhillteán amháin agus an fillteán sin a thabhairt do Rúnaí na Roinne ag deireadh Sheimeastar 2. **Déantar é seo le gur féidir leis an Scrúdaitheoir Seachtrach scrúdú a dhéanamh ar gach gné d'obair na mac léinn**.

Maidir le GACH píosa scríofa oibre (m.sh. aistí na ranganna oidis/ aistriúcháin na ranganna teagaisc, tascanna na gceardlann) a thabharfaidh an mac léinn isteach, ní mór don mhac léinn a c(h)óip phearsanta féin den obair a choinneáil agus a chur ar fáil don Roinn sa chás go n-iarrfaí a leithéid am ar bith.

- **Pionós maidir le hObair Scríofa a Leagtar isteach tar éis an Sprioclae**

Bainfear 20% den mharc a bhronnfar ar aon obair scríofa má leagtar isteach tar éis an sprioclae í. Ní ghlacfar le haon obair scríofa mhall taobh amuigh de sheachtain amháin tar éis an sprioclae. Ní chuirfear na pionóis seo i bhfeidhm sa chás go gcuirtear teastas dochtúra ar fáil nó sa chás go bhfuil cúis phearsanta thromchúiseach ag an mac léinn.

Bradaíl ('Plagiarism')

Is ionann bradaíl agus saothar duine eile a chóipeáil, a áireamh nó a thabhairt go díreach gan aitheantas ceart a thabhairt don duine sin. Má leagann aon mhac léinn ábhar scríofa isteach a mbaineann amhras na bradaíola leis, fiosrófar an cás agus déileálfar leis de réir mar a leagtar amach sa cháipéis 'Maynooth University Policy on Plagiarism' atá le léamh faoi 'Rules and Regulations for Students' – féach: https://www.maynoothuniversity.ie/university-policies/rules-regulations-students

An Ghaeltacht

Ba chóir do gach mac léinn **dhá mhí ar a laghad** a chaitheamh i gceann de na Gaeltachtaí le linn a t(h)réimhse i Maigh Nuad. Moltar do mhic léinn cúrsaí oifigiúla Gaeltachta a dhéanamh. Eagraíonn Roinn na Nua-Ghaeilge turais oifigiúla Gaeltachta do mhic léinn na Roinne gach fómhar. Moltar do mhic léinn na Tríú Bliana cuairteanna eile a thabhairt ar an nGaeltacht le linn na Tríú Bliana – tá Ráth Chairn, Gaeltacht Chontae na Mí, an-ghar don Ollscoil agus bíonn go leor cúrsaí/ imeachtaí Gaeilge ar siúl ann le linn na bliana.

Measúnú Leanúnach

Beidh marcanna ag dul do na tascanna, do na haistí/ na haistriúcháin, don fhreastal agus don rannpháirtíocht i gcás na ranganna teagaisc, oidis, agus na gceardlann a luadh thuas. Maidir le NG301, is fiú 30% de na marcanna iomlána an measúnú leanúnach. Maidir le NG311, is fiú 30% de na marcanna iomlána an measúnú leanúnach. **Seasfaidh marc deiridh na ranganna teagaisc/ oidis/ na gceardlann i gcás athscrúduithe: ní féidir aon aiste/ aistriúchán/ cheacht a rinneadh do na ranganna teagaisc/oidis/ ceardlanna a athdhéanamh.**

EOLAS RIACHTANACH EILE DO MHIC LÉINN NA CÉIME

Le teacht isteach sa Tríú Bliain, caithfidh gach mac léinn obair iomlán na Chéad Bhliana agus na Dara Bliana a chríochnú (agus an obair iomlán sa Nua-Ghaeilge san áireamh) agus rialacha cuí na hOllscoile a chomhlíonadh.

Ba chóir do mhic léinn ó choláistí/ ollscoileanna eile na socruithe cuí a dhéanamh leis na pearsain údaraithe sa **dá** choláiste/ ollscoil.

Scrúduithe

(1) Scrúdú béil: cuirfear scrúdú béil ar gach mac léinn ag deireadh Sheimeastar 2. **Caithfidh gach mac léinn pas a bhaint amach sa scrúdú béil le pas a fháil sa modúl riachtanach NG311**. Is fiú 30% de mharcanna mhodúl NG311 an scrúdú béil.

(2) Scrúduithe scríofa: beidh scrúduithe scríofa ar siúl ag deireadh Sheimeastar 1 agus ag deireadh Sheimeastar 2. Dhá chineál a bhíonn i gceist: scrúdú ranga (eagraithe ag Roinn na Nua-Ghaeilge) agus scrúdú ollscoile (eagraithe ag Oifig na Scrúduithe). Beidh na scrúduithe ranga ar siúl ón **13-17 Nollaig 2021**, agus ní thosóidh na scrúduithe ollscoile roimh an **7 Eanáir 2022**. Níl cead ag aon mhac léinn scrúdú ranga ná scrúdú ollscoile a dhéanamh mura bhfuil an mac léinn (i) cláraithe don mhodúl atá i gceist; (ii) tar éis freastal sásúil a dhéanamh ar léachtaí an mhodúil atá i gceist. **Mura ndéanfar na scrúduithe ranga (13-17 Nollaig 2021), ní bheifear in ann iad a dhéanamh go dtí na hathscrúduithe** (**Lúnasa 2022**).

Cruinneas na Gaeilge

Tabharfar suas le 50% de mharcanna na n-aistí/ na scrúduithe i ngach modúl ar chruinneas na Gaeilge scríofa: mura bhfuil caighdeán do chuid Gaeilge scríofa sásúil, bainfear marcanna díot.

Teistiméireachtaí (‘References’)

Tá cead ag mic léinn na Tríú Bliana teistiméireacht a iarraidh ar aon bhall d’fhoireann **bhuan** na Roinne ar cheithre choinníoll: (i) go dtabharfaidh an mac léinn fógra maith don bhall foirne – coicís ar a laghad – lena réiteach; (ii) go gcuirfidh an mac léinn tras-scríbhinn oifigiúil a c(h)uid torthaí acadúla **uile** ar fáil; (iii) go gcuirfidh an mac léinn CV reatha Gaeilge ar fáil; (iv) go míneoidh an mac léinn an bhfuil sé/sí tar éis teistiméireacht a iarraidh ar aon bhall eile d’fhoireann na Roinne.

CÓRAS AISTRITHE CREIDIÚINTÍ NA hEORPA

(‘EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM – ECTS’)

Nuair a éireoidh leis an mac léinn obair iomlán bliana a chríochnú, is iondúil go mbronnfar 60 creidiúint air/ uirthi. Más ag déanamh dhá ábhar ar chomhchéim atá mac léinn na Tríú Bliana, bronnfar 30 creidiúint ar an mac léinn a n-éiríonn leis/léi go sásúil i modúil iomlána na Gaeilge. Baineann 5 chreidiúint le gach modúl Gaeilge sa Tríú Bliain – féach thíos:

Cód	Teideal an Mhodúil	Líon na gCreidiúintí
NG301	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha	5
NG311	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha	5
NG323*	Gaeilge na hAlban	5
NG328	Próslitríocht Chomhaimseartha na Gaeilge 1	5
NG329	An Nua-Ghaeilge Mhoch 2	5
NG330*	Canúineolaíocht na Gaeilge	5
NG332*	An Drámaíocht	5
NG333	Sochtheangeolaíocht na Gaeilge	5
NG334	Próslitríocht Chomhaimseartha na Gaeilge 2	5
NG335(X)*	Móraiste	5
NG338*	Filíocht na mBan sa Seachtú hAois Déag	5
NG339*	Nuafhilíocht na Gaeilge	5
NG340	Eispéireas na Gaeltachta	5
NG341*	Taibhealaíona na Gaeilge agus na Gaeltachta	5
SG207	Sean-Ghaeilge: Old Irish 1	5
SG208	Sean-Ghaeilge: Old Irish 2	5
SG307	Sean-Ghaeilge: Old Irish 3	5
SG308	Sean-Ghaeilge: Old Irish 4	5

* = Líon teoranta mac léinn á ligean isteach

NG301 AN GHAEILGE SCRÍOFA AGUS LABHARTHA (5 ECTS)

Léachtóir: An Dr Brian Ó Catháin

Leanfar de chúrsa na gramadaí a tugadh sa Dara Bliain, agus glacfar leis go bhfuil ábhar na Modúl NG201 agus NG211 ar eolas ag gach mac léinn. Díreoidh cúrsa na bliana seo ar chruinneas na Gaeilge scríofa. Cuideoidh ábhar an chúrsa leat agus tú ag scríobh do chuid aistí agus ag aistriú ó Bhéarla go Gaeilge – ní hamháin sna ranganna teagaisc – ach i scrúduithe na céime chomh maith. Is modúl riachtanach é seo do gach mac léinn atá sa Tríú Bliain. Coinneofar liostaí freastail. Caithfidh gach mac léinn (1) a bheith i láthair ag gach léacht; (2) an téacsleabhar a luaitear faoi 1. sna 'Príomhfhoinsí' thíos a thabhairt chuig gach léacht.

Measúnú an mhodúil: Tá trí mhír i gceist:

(1) scrúdú ollscoile (70%)
(2) measúnú leanúnach ó na ceardlanna teanga (20%)
(3) measúnú leanúnach ó na ranganna teagaisc (10%).

Le pas a fháil sa mhodúl seo, caithfidh an mac léinn ar a laghad 40% a fháil: ní féidir pas trí chúiteamh a fháil. Má theipeann ar an mac léinn sa scrúdú ollscoile, tugtar 'marc srianta' (*capped mark*) don mhac léinn .i. déantar marc an mhodúil a ísliú, más gá sin, go 35%.

Seo iad na míreanna gramadaí a phléifear go mion sa mhodúl:

(1) Séimhiú agus urú ar an ainmfhocal, ar an aidiacht agus ar an mbriathar
(2) *h* roimh ghuta
(3) *t(-)* roimh ghuta agus roimh *s-*
(4) Réamhfhocal i ndiaidh ainmfhocal agus briathra
(5) Ag aistriú ó Bhéarla go Gaeilge (ar feadh na bliana)

Príomhfhoinsí:

(1) Seirbhís Thithe an Oireachtais (2017) *Gramadach na Gaeilge: An Caighdeán Oifigiúil*. Tithe an Oireachtais: Baile Átha Cliath. Ar fáil ag: https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/caighdeanOifigiul/2017/2017-08-03_an-caighdean-oifigiuil-2017_en.pdf
(2) Cleachtaí gramadaí bunaithe ar: Mac Murchaidh, Ciarán (2013) *Cruinnscríobh na Gaeilge*. Cois Life: Baile Átha Cliath. Ar fáil ag: Cruinnscríobh na Gaeilge - ceachtanna ar líne | Cló Iar-Chonnacht (cic.ie)

Foinsí Eile:

de Bhaldraithe, Tomás (1959) *English-Irish Dictionary*. Oifig an tSoláthair.
Ó Baoill, D./ Ó Tuathail, É. (1992) *Úrchúrsa Gaeilge*, Institiúid Teangeolaíochta Éireann.
Ó Dónaill, Niall [eag.] (1977) *Foclóir Gaeilge-Béarla*. Oifig an tSoláthair.
Graiméar Gaeilge na mBráithre Críostaí (1999³) An Gúm.
Ó Mianáin, Pádraig [eag.] (2020) *Concise English-Irish Dictionary/ Foclóir Béarla-Gaeilge*. Foras na Gaeilge.
The Christian Brothers (1980) *New Irish Grammar*. Fallons.

NG311 AN GHAEILGE SCRÍOFA AGUS LABHARTHA (5 ECTS)

Léachtóir: Aoife Ní Ghloinn

Leanfar de Mhodúl NG301, agus glacfar leis go bhfuil ábhar NG301 ar eolas ag gach mac léinn. Díreoidh Modúl NG311 ar chruinneas na Gaeilge scríofa. Cuideoidh ábhar an chúrsa leat agus tú ag scríobh do chuid aistí agus ag aistriú ó Bhéarla go Gaeilge – ní hamháin sna ceardlanna teanga agus sna ranganna teagaisc – ach i scrúduithe na céime chomh maith. Maidir le marcanna an mhodúil, dáilfear mar seo iad: (1) scrúdú ollscoile (40%); (2) scrúdú cainte (30%); (3) measúnú leanúnach ó na ceardlanna teanga (20%); (4) measúnú leanúnach ó na ranganna teagaisc (10%). Tá an modúl seo riachtanach do gach mac léinn atá sa Tríú Bliain. Coinneofar liostaí freastail. Caithfidh gach mac léinn (1) a bheith i láthair ag gach léacht; (2) an téacsleabhar a luaitear faoi 1. sna 'Príomhfhoinsí' thíos a thabhairt chuig gach léacht.

Le pas a fháil sa mhodúl seo, caithfidh an mac léinn ar a laghad 40% a fháil sa scrúdú ollscoile AGUS sa scrúdú cainte: <u>ní féidir pas trí chúiteamh a fháil</u>. Má theipeann ar an mac léinn <u>sa scrúdú ollscoile NÓ sa scrúdú cainte</u>, tugtar 'marc srianta' (*capped mark*) don mhac léinn .i. déantar marc an mhodúil a ísliú, más gá sin, go 35%.

<u>Nóta Tábhachtach</u>: Sa chás go dteipfeadh ar mhac léinn sa mhodúl seo, níor mhór dó/di an scrúdú scríofa **agus** an scrúdú cainte a athdhéanamh sna hathscrúduithe (mí Lúnasa, 2022).

Seo iad na míreanna gramadaí a phléifear go mion sa mhodúl:

(1) An chopail agus comhréir na copaile.
(2) An t-ainmfhocal agus comhréir an ainmfhocail - an t-ainmneach in áit an ghinidigh/ comhaisnéis.
(3) An t-ainm briathartha/ comhréir an ainm bhriathartha - *bhí sé á rá sin/ tá sí á léamh seo*.
(4) An dobhriathar - an dobhriathar ama/ dobhriathra treo agus suímh.
(5) An t-ainm teibí - *Ní chreidfeá a **uaigní** a bhí an áit/ Dá **láidre** tú níl aon fhaitíos orm romhat*.
(6) Ag aistriú ó Bhéarla go Gaeilge (ar feadh na bliana).

Príomhfhoinsí:

1. Seirbhís Thithe an Oireachtais (2017) *Gramadach na Gaeilge:An Caighdeán Oifigiúil*. Baile Átha Cliath. Ar fáil ag: https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/caighdeanOifigiul/2017/2017-08-03_an-caighdean-oifigiuil-2017_en.pdf
2. Cleachtaí gramadaí bunaithe ar: Mac Murchaidh, Ciarán (2013) *Cruinnscríobh na Gaeilge*. Cois Life: Baile Átha Cliath. Ar fáil ag:
Cruinnscríobh na Gaeilge – ceachtanna ar líne | Cló Iar-Chonnacht (cic.ie)

Foinsí Eile:

de Bhaldraithe, Tomás (1959) *English-Irish Dictionary*. Oifig an tSoláthair.
Graiméar Gaeilge na mBráithre Críostaí (1999^3) An Gúm.
Ó Baoill, D./ Ó Tuathail, É. (1992) *Úrchúrsa Gaeilge*, Institiúid Teangeolaíochta Éireann.
Ó Dónaill, Niall [eag.] (1977) *Foclóir Gaeilge-Béarla*. Oifig an tSoláthair.
Ó Mianáin, Pádraig [eag.] (2020) *Concise English-Irish Dictionary/ Foclóir Béarla-Gaeilge*. Foras na Gaeilge
The Christian Brothers (1980) *New Irish Grammar*. Fallons.

NG323 GAEILGE NA hALBAN (5 ECTS)

Léachtóir: An Dr Eoghan Ó Raghallaigh

Sa chúrsa seo, díreofar ar léamh, scríobh agus labhairt Ghaeilge na hAlban. Breathnófar freisin ar stair na Gaeilge in Albain, agus ar na príomhdhifríochtaí idir Gaeilge na hÉireann agus Gaeilge na hAlban.

N.B. Ní ligfear isteach sa mhodúl seo ach líon teoranta mac léinn.

Léachtaí:
Dhá léacht in aghaidh na seachtaine.

Measúnú an mhodúil:
Scrúdú Ollscoile (90 nóiméad): 100%.

Téacs:
Beidh leabhrán ar fáil i dtosach an chúrsa.

Leabhair thagartha:
Dwelly, E. *The illustrated Gaelic-English dictionary* (1988).
Mark, C. *The Gaelic-English dictionary* (2003).
O'Rahilly, T.F. *Irish dialects past and present* (1972 [1932]) Caibidil 16.
Robertson, B. & Taylor, I., *Complete Gaelic* (Teach Yourself series, 2010).
Thomson, D. *The companion to Gaelic Scotland* (Oxford: Blackwell 1983).

Ar an idirlíon:
Foclóir: http://www.faclair.com/
Raidio nan Gaedheal: http://www.bbc.co.uk/radionangaidheal
BBC Alba: http://www.bbc.co.uk/alba
Suíomh d'fhoghlaimeoirí: http://learngaelic.net/
Sabhal Mòr Ostaig (Coláiste Tríú Leibhéal): http://www.smo.uhi.ac.uk/

NG328 PRÓSLITRÍOCHT CHOMHAIMSEARTHA NA GAEILGE 1 (5 ECTS)

Léachtóir: An Dr Caitlín Nic Íomhair

Tá an modúl seo dírithe ar mhic léinn a dtaitníonn an léitheoireacht leo agus cuideoidh sé leo a gcuid scileanna léitheoireachta a fhorbairt.

Is ar fhicsean coiriúlachta (*crime fiction*) a dhíreofar, seánra atá dlúthcheangailte le haois an Tíogair Cheiltigh agus a chuimsíonn plé ar inscne, aicme agus cine na gcarachtar, idir íospartach agus chiontóir. Iarrfar ar na mic léinn léamh coincheapúil a dhéanamh ar dhá shaothar, *Sceon na Mara* le Liam Ó Muirthile, agus *Scáil an Phríosúin* le hAnna Heussaff, agus beidh sleachta le léamh as saothair choiriúlachta eile. Pléifear comharthaí sóirt an tseánra agus na foirmeacha éagsúla de atá i ndiaidh teacht chun cinn sa Ghaeilge le fiche bliain anuas.

Léachtaí:
2 léacht sa tseachtain ar champas.

Leabharliosta:
Heussaff, A. *Scáil an Phríosúin*, Cló Iar-Chonnacht 2015
Ó Muirthile, L. *Sceon na Mara*, Cois Life 2012

Léitheoireacht Mholta:
Mac a Bhaird, P. *Tairngreacht*, Leabhar Comhar 2018
de Fréine, C. *Cuir i gCéill*, Leabhar Comhar 2019

Molfar saothair thánaisteacha ag tús an chúrsa.

Measúnú an mhodúil: 100% measúnú leanúnach

NG329 AN NUA-GHAEILGE MHOCH 2 (5 ECTS)

Léachtóirí: An Dr Eoghan Ó Raghallaigh & An Dr Lára Ní Mhaoláin

Tá dhá chuid ag baint leis an gcúrsa seo: (1) Filíocht, (2) Prós.

I gCuid 1, breathnófar ar fhilíocht shiollach na Nua-Ghaeilge Moiche. Díreofar ar a cúlra sóisialta agus stairiúil, ar a saintréithe liteartha, agus ar chúrsaí meadarachta agus teanga. Déanfar grinnléitheoireacht ar théacsanna ar leith.

I gCuid 2, déanfar staidéar ar lámhscríbhinn faoi leith dar teideal Lámhscríbhinn Ghleann Masáin a scríobhadh sa 16ú haois, agus léifear na scéalta atá ar fáil inti - *Oidheadh Chloinne hUisneach* agus *Táin Bó Fliodhaise*. Pléifear cúlra na scéalta seo agus déanfar staidéar ar a gcomhthéacs liteartha.

Measúnú:
Scrúdú Ollscoile 90 nóiméad ag deireadh an tseimeastair (80%) agus measúnú leanúnach bunaithe ar an obair a dhéantar don rang oidis (20%).

Cuid 1: Téacs:
Beidh leabhrán ar fáil i dtosach an chúrsa.

Cuid 1: Leabhair thagartha:

Bergin, O.J.: *Irish Bardic Poetry* (BÁC, 1970), Réamhaiste.
Breatnach, P.A.: 'The Chief's Poet', *Proceedings of the Royal Irish Academy* Imleabhar 83C (1983), 37-79.
Breatnach, P.A.: *Téamaí Taighde Nua-Ghaeilge* (Maigh Nuad, 1997).
Caerwyn Williams, J.E. & Ní Mhuiríosa, M.: *Traidisiún Liteartha na nGael* (BÁC 1979), Caibidil 5 ('Saothar Fhilí na Scoileanna').
Carney, James: *The Irish Bardic Poet* (BÁC, 1967).
Knott, Eleanor: *The Bardic Poems of Tadhg Dall Ó hUiginn* 1 & 2 (Londain, 1922 & 1926), Réamhrá.
Knott, Eleanor: *Irish Syllabic Poetry 1200-1600* (An Dara hEagrán, Athchló Ceartaithe 1957; Athchló, BÁC, 2005).
Knott, Eleanor: *Irish Classical Poetry* (BÁC, 1960).
Mac Craith, Mícheál: *Lorg na hIasachta ar na Dánta Grá* (BÁC, 1989).
McManus, Damian: 'An Ghaeilge Chlasaiceach' in K.McCone et al. (eag.), *Stair na Gaeilge* (Maigh Nuad, 1994).
McManus, Damian: 'The bardic poet as teacher, student and critic: a context for the grammatical tracts' in Cathal G. Ó Háinle & Donald E. Meek, *Unity in Diversity: Studies in Irish and Scottish Gaelic Language, Literature and History* (BÁC 2004), 97-123
Ní Dhomhnaill, Cáit: *Duanaireacht* (BÁC, 1975).
Ó Caithnia, L.P.: *Apalóga na bhFilí* (BÁC, 1984).
Ó Cuív, Brian: *The Irish Bardic Duanaire or 'Poem Book'* (BÁC, 1974).
Ó Cuív, Brian: *The Linguistic Training of the Mediaeval Irish Poet* (BÁC 1974
Ó Fiannachta, Pádraig: *An Dán Díreach. Léachtaí Cholm Cille* 24 (1994).
O'Rahilly, T.F.: *Dánta Grádha: an Anthology of Irish Love Poetry (A.D. 1350–1750)* (Corcaigh, 1926).
Simms, Katharine: *From Kings to Warlords* (Dover USA, 1987).
Simms, Katharine: *Medieval Gaelic Sources* (BÁC, 2009).

Cuid 1: Ar an idirlíon:
Bunachar Fhilíocht na Scol: http://bardic.celt.dias.ie/

Cuid 2: Téacs – <u>Ní gá aon rud a cheannach, tá sé ar fáil ar líne</u>:

MacKinnon, D., 1904-5. ‘The Glenmasan Manuscript’ in *Celtic Review*, Vol. 1, pp. 3-11 (réamhrá), 12-17, 102-31, 208-29, 296-315. (Ar lean. thall)
MacKinnon, D., 1905-6. ‘The Glenmasan Manuscript’ in *The Celtic Review*, Vol. 2, pp. 20-33, 100-21, 202-23, 300-12.
MacKinnon, D., 1906-7. ‘The Glenmasan Manuscript’ in *The Celtic Review*, Vol. 3, pp. 10-25, 114-37, 198-215, 294-317.
MacKinnon, D., 1907-8. ‘The Glenmasan Manuscript’ in *The Celtic Review*, Vol. 4, pp. 10-27, 104-21, 202-19.

Cuid 2: Leabhair thagartha:

Breatnach, C., 1994. ‘Oidheadh Chloinne Uisnigh’ in *Ériu* 45, 99-112.
Buttimer, C., 1994-5. ‘Longes mac nUislenn Reconsidered’ in Éigse 28, 1-41.
Gillespie, R., 2014. ‘Scribes and manuscripts in Gaelic Ireland, 1400-1700’ in *Studia Hibernica* 40, 9-34 (ar JSTOR).
Mac Giolla Léith, C., 1993. *Oidheadh Chloinne hUisneach*. Irish Texts Society Vol. 56, London.
Melia, D., 1978. ‘Remarks on the structure and composition of the Ulster death tales’, *Studia Hibernica* 17-18, 36-57.
Ní Bhrolcháin, M., 2009. *An Introduction to Early Irish Literature*. Four Courts Press (Caibidil 1).
Ó hUiginn, R., 1993. ‘Fergus, Russ and Rudraige: A Brief Biography of Fergus Mac Róich’ in *Emania* 11, 31-40.
Ó hUiginn, R., 2006. ‘Growth and Development in the Late Ulster Cycle’, in Nagy, J (Ed.). *Memory and the Modern in Celtic Literatures*, *CSANA Yearbook* 5, 143-162.
Ó hUiginn, R., 2013. ‘The Gamhanradh’, in *Celtica* 27, 79-94.
O’Leary, P., 1988. ‘Honour-bound: the social context of early Irish heroic *geis*’, *Celtica* 20, 84-107.
Ó Máille, T., 1928. ‘Medb Chruachna’ in *ZCP* 17, 129-147.
Rees, A. & B., 1961. *Celtic Heritage*. Thames & Hudson (Caibidil 1-2).
Williams, J.E.C & Ní Mhuiríosa, M., 1979. *Traidisiún Liteartha na nGael*. Baile Átha Cliath (Caibidil 3).

Cuid 2: Ar an idirlíon:

Íomhánna digiteacha de Lámhscríbhinn Ghleann Masáin:
Adv.MS.72.2.3 - Glenmasan manuscript - Gaelic manuscripts of Scotland - National Library of Scotland (nls.uk)

Eagrán digiteach de Lámhscríbhinn Ghleann Masáin (eagrán MacKinnon) agus an t-aistriúchán Béarla:
CELT project: The Glenmasan Manuscript | University College Cork (ucc.ie) Gaeilge
CELT project: The Glenmasan Manuscript | University College Cork (ucc.ie) Béarla

Cuntas ar ábhar Lámhscríbhinn Ghleann Masáin ag MacKinnon ar www.archive.org :
A descriptive catalogue of Gaelic manuscripts in the Advocates' library, Edinburgh, and elsewhere in Scotland; : Mackinnon, Donald, 1839-1914 : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive

NG330 CANÚINEOLAÍOCHT NA GAEILGE (5 ECTS)

Léachtóir: An Dr Brian Ó Catháin

Sa mhodúl seo, déanfar staidéar ar thrí mhórchanúint na Gaeilge. Déanfar anailís ar phríomhthréithe na gcanúintí agus díreofar chomh maith ar na príomhdhifríochtaí atá eatarthu. Beidh obair phraiticiúil i gceist chomh maith.

Ní ligfear isteach ach líon teoranta mac léinn.

Nóta: moltar go mbeadh NG224 ('An Fhoghraíocht I') déanta sa Dara Bliain ag mic léinn atá ag iarraidh an modúl seo a thógáil.

(a) Téacsleabhair:

Cúige Uladh: Ó Baoill, Dónall P. (1996) *An Teanga Bheo: Gaeilge Uladh*.

Cúige Chonnacht: Ó Murchú, Séamas (1998) *An Teanga Bheo: Gaeilge Chonamara*.

Cúige Mumhan: Ó Sé, Diarmuid (1995) *An Teanga Bheo: Corca Dhuibhne*.

(b) Léitheoireacht riachtanach:

Cúige Uladh: Hughes, Art (1994) 'Gaeilge Uladh,' in McCone, Kim/ McManus, Damian/ Ó Háinle, Cathal/ Williams, Nicholas, Breatnach, Liam [eagí] *Stair na Gaeilge: In Ómós do P[h]ádraig Ó Fiannachta*, 610-660.

Cúige Chonnacht: Ó hUiginn, Ruairí (1994) 'Gaeilge Chonnacht,' in McCone, Kim/ McManus, Damian/ Ó Háinle, Cathal/ Williams, Nicholas, Breatnach, Liam [eagí] *Stair na Gaeilge: In Ómós do P[h]ádraig Ó Fiannachta*, 539-609.

Cúige Mumhan: Ua Súilleabháin, Seán (1994) 'Gaeilge na Mumhan,' in McCone, Kim/ McManus, Damian/ Ó Háinle, Cathal/ Williams, Nicholas. Breatnach, Liam [eagí] *Stair na Gaeilge: In Ómós do P[h]ádraig Ó Fiannachta*, 479-538.

(c) Leabhair thagartha:

Ó Murchú, Séamas (1985) *Cúrsa Tosaigh Foghraíochta*.

Cúige Uladh: Ó Dochartaigh, Cathair (1987) *Dialects of Ulster Irish*.

Cúige Chonnacht: Ó Curnáin, Brian (2007) *The Irish of Iorras Aithneach, Co. Galway*.

Cúige Mumhan: Ó Sé, Diarmuid (2000) *Gaeilge Chorca Dhuibhne*.

Gach canúint: (a) Wagner, Heinrich (1958-1966) *Linguistic Atlas and Survey of Irish Dialects*. Imleabhar 1-3; (b) Wagner, Heinrich/ Ó Baoill, Colm (1969) *Linguistic Atlas and Survey of Irish Dialects*. Imleabhar 4; (c) Na suímh idirlín seo a leanas: http://www.fuaimeanna.ie/ga/ agus http://www.uni-due.de/FnG/

Measúnú: Scrúdú Ollscoile (90 nóiméad): 100%

NG332 AN DRÁMAÍOCHT (5 ECTS)

Léachtóir: An Dr Tracey Ní Mhaonaigh

Breathnófar ar ghnéithe éagsúla den drámaíocht. Scrúdófar nádúr na drámaíochta ó thaobh na difríochta idir drámaíocht choinbhinsiúnach agus drámaíocht na háiféise agus idir an dráma i dtéacs agus an dráma á léiriú. Déanfar scrúdú ar roinnt drámaí éagsúla in imeacht an chúrsa.

Is cuid lárnach den chúrsa seo í an rannpháirtíocht ghníomhach agus iarrfar ar mhic léinn drámaí faoi leith a réiteach agus a léiriú sa rang.

Ní ligfear isteach sa mhodúl seo ach líon teoranta mac léinn.

Téacsanna

Gearrdhrámaí an Chéid, Pádraig Ó Siadhail a chuir in eagar. Cló Iar-Chonnachta, 2000.
Sonrófar téacsanna eile sa rang.

Measúnú:	Scrúdú Ollscoile	50%
	Measúnú leanúnach	50%

NG333 SOCHTHEANGEOLAÍOCHT NA GAEILGE (5 ECTS)

Léachtóir: An Dr Brian Ó Catháin

Is éard atá i gceist leis an tsochtheangeolaíocht, staidéar ar ghnáthamh na hurlabhra i bpobal. Sa mhodúl seo, breathnófar ar shochtheangeolaíocht na Gaeilge agus pléifear na hábhair seo a leanas:

Seachtain 1: Tabhairt isteach/ téarmaíocht/ réanna teangeolaíochta na Gaeilge/ stair shóisialta na Gaeilge ó ré na Sean-Ghaeilge go ré na Meán-Ghaeilge.

Seachtain 2: Stair shóisialta na Gaeilge ó ré na Nua-Ghaeilge Clasaicí go ré na Nua-Ghaeilge.

Seachtain 3: An Ghaeilge i sochaí an lae inniu/ An Ghaeltacht/ cineálacha cainteoirí/ dearcadh na nÉireannach i leith na Gaeilge/ gréasáin teanga vs. pobal teanga:

Seachtain 4: An t-ilteangachas/ an dátheangachas/ an débhéascna.

Seachtain 5: Códmhalartú agus códmheascadh.

Seachtain 6: Réim.

Seachtain 7: An phleanáil teanga.

Seachtain 8: Caighdeán/ 'An Caighdeán Oifigiúil' / 'An Lárchanúint'. An chanúineolaíocht/ canúintí na Gaeilge.

Seachtain 9: An chanúineolaíocht/ canúintí na Gaeilge.

Seachatin 10: Athruithe teanga/ tionchar an Bhéarla ar an nGaeilge/ canúintí 'nua'/ bás na Gaeilge traidisiúnta.

Seachtain 11: An Ghaeilge sa chóras oideachais in Éirinn.

Seachtain 12: An Ghaeilge sa chóras oideachais in Éirinn (2)/ Achoimre/ dul siar/ comhairle maidir leis an scrúdú.

Téacsleabhar:

Ó hIfearnáin, Tadhg/ Ní Neachtain, Máire (2012) *An tSochtheangeolaíocht: Feidhm agus Tuairisc*. Baile Átha Cliath: Cois Life.

Beidh léitheoireacht riachtanach eile i gceist agus cuirfear liosta léitheoireachta ar fáil ag an gcéad léacht.

Measúnú: Scrúdú Ollscoile (90 nóiméad): 100%

NG334 PRÓSLITRÍOCHT CHOMHAIMSEARTHA NA GAEILGE 2 (5 ECTS)

Léachtóir: An tOllamh Fionntán de Brún

Is ag plé le próslitríocht chomhaimseartha na Gaeilge a bheifear sa mhodúl seo agus leis an ghearrscéalaíocht go háirithe. Beifear ag díriú ar théamaí reatha agus ar an reacaireacht sa phróslitríocht chomhaimseartha. Mar shampla, is téamaí iad 'tús úr' nó 'athrú saoil', a chasfar orainn i sciar de na téacsanna a bheas faoi chaibidil againn. Maidir le cúrsaí reacaireachta, déanfar plé ar chineálacha éagsúla reacaireachta, go háirithe:

- an reacaireacht thraidisiúnta
- an reacaireacht nua-aoiseach thurgnamhach
- an páiste mar reacaire

Beidh téacs ar leith le léamh gach seachtain agus beidh gearrscrúduithe ranga le déanamh agat ar an ábhar léitheoireachta féin. Beidh 20% de mharcanna an mhodúil ag dul do na gearrscrúduithe tuisceana seo agus 80% ag dul do Scrúdú Ollscoile 90 nóiméad. Iarrfar ort na leabhair a aimsiú agus tosú ar an léitheoireacht a luaithe is féidir.

Measúnú
Gearrscrúduithe tuisceana a dhéanfar sa rang: **20%**
Scrúdú Ollscoile 90 nóiméad: **80%**

Téacsleabhair
Ó Conchubhair, Brian (eag.), *Gearrscéalta Ár Linne Dé* (Indreabhán: Cló Iar-Chonnacht, 2006).
Ó Conghaile, Micheál, *Diabhlaíocht Dé* (Indreabhán: Cló Iar-Chonnacht, 2015).

NG335/ NG335X MÓRAISTE (5 ECTS)

Réamhriachtanas: ní féidir leat an modúl seo a thógáil mura bhfuair tú marc 65% - nó níos airde – sa mhodúl NG211.

Tabharfar deis do mhic léinn, a bhfuil ardchaighdeán Gaeilge acu, móraiste a scríobh ar ábhar a bhfuil spéis acu ann. Faoi stiúir duine de léachtóirí buana na Roinne a dhéanfar an modúl seo, agus iarrfar ar mhic léinn aiste **4,500-5,000 focal** a sholáthar faoi dheireadh an tseimeastair. I gcás saothar cruthaitheach, aontófar líon focal leis an stiúrthóir ach, mar shampla, beifear ag súil le 8 ndán agus nótaí cúlra le haghaidh saothar filíochta agus idir 2,500 focal agus 3,000 focal le haghaidh gearrscéil.

Cé go mbeidh an mac léinn faoi stiúir duine den fhoireann teagaisc, is modúl é seo ina mbeidh an mac léinn ag obair go neamhspleách agus is faoin mac léinn a bheas sé taighde agus scríobh na móraiste/ an tsaothair a bhainistiú. Ceapfar stiúrthóir do gach mac léinn agus tabharfar comhairle don mhac léinn ar bhonn rialta ionas go n-aontófar spriocanna, modheolaíocht agus cur i gcrích na móraiste/ an tsaothair. Ní mór don mhac léinn 3 chruinniú ar a laghad a bheith aige/aici leis an stiúrthóir i gcaitheamh an tseimeastair. Is faoin mac léinn a bheas sé na cruinnithe sin a iarraidh ar an stiúrthóir agus an stiúrthóir a choinneáil ar an eolas faoin dul chun cinn atá déanta ag an mac léinn.

Beidh faill ag mic léinn ábhar dá gcuid féin a roghnú ach cuirfear liosta ábhar ar fáil fosta do mhic léinn agus iarrfar orthu ceann amháin a roghnú. Agus an t-ábhar roghnaithe acu, labhróidh siad leis an léachtóir cuí agus leagfar plean taighde amach. Beidh ar mhic léinn freastal ar 3 chruinniú, ar a laghad, leis an stiúrthóir le linn an tseimeastair.

Measúnú

Faoi dheireadh an tseimeastair cuirfidh na mic léinn torthaí a gcuid taighde faoi bhráid na Roinne i bhfoirm móraiste nó saothar cruthaitheach agus bronnfar marc as 100% ar an móraiste nó ar an saothar cruthaitheach.

Beidh rogha ag mic léinn an modúl seo a dhéanamh i Seimeastar 1 nó i Seimeastar 2.

NG338 FILÍOCHT NA mBAN SA SEACHTÚ hAOIS DÉAG (5 ECTS)

Léachtóir: An Dr Deirdre Nic Chárthaigh

Nóta Tábhachtach: Beidh dhá léacht sa tseachtain ag gach mac léinn do NG338: léacht amháin ar líne, agus léacht amháin ar an gcampas mar seo a leanas:

5pm -6pm, Déardaoin: léacht ar líne
1pm -2pm, Dé hAoine: léacht ar an gcampas

Tuilleadh eolais: deirdre.niccharthaigh@mu.ie

Díreofar sa chúrsa seo ar fhilíocht na mban in Éirinn agus san Albain sa seachtú haois déag, agus leagfar béim ar leith ar shaothair na bhfilí seo a leanas: Caitlín Dubh, Fionnghuala Ní Bhriain agus Màiri nighean Alasdair Ruaidh. Déanfar mionléamh ar na téacsanna féin agus pléifear an comhthéacs stairiúil agus liteartha as ar fáisceadh iad. Díreofar chomh maith leis sin ar na príomhthéamaí agus íomhánna, agus déanfar iniúchadh ar rannpháirtíocht na mban i gcanóin liteartha na Gaeilge sa Nua-aois Luath.

N.B. Ní ligfear isteach sa mhodúl seo ach líon teoranta mac léinn.

Measúnú an mhodúil:
Aiste ag deireadh an tseimeastair (70%) agus measúnú leanúnach bunaithe ar rannpháirtíocht agus ar obair scríofa a dhéanfar le linn an chúrsa (30%).

Téacs:
Beidh leabhrán ar fáil agus le ceannach i dtosach an chúrsa.

Leabhair thagartha:

Bourke, Angela (et al.): *The Field Day Anthology of Irish Writing, Vol. IV: Irish Women's Writing and Traditions* (Cork, 2002), 387-408.
Coolahan, Marie Louise: 'Caitlín Dubh's Keens: Literary Negotiations in Early Modern Ireland', in Victoria Burke & Jonathan Gibson: *Early Modern Women's Manuscript Writing: Selected Papers from the Trinity/Trent Colloquium* (Ashgate, 2004), 91-110.
Coolahan, Marie Louise: *Women, Writing, and Language in Early Modern Ireland* (Oxford, 2010), 16-32.
Ní Annracháin, Máire: 'Metaphor and Metonymy in the Poetry of Màire Nighean Alasdair Ruaidh', in Kaarina Hollo & Sharon Arbuthnot, *Fil Súil nGlais = a Grey Eye Looks Back: a Festschrift in Honour of Colm Ó Baoill* (Perthshire, 2007), 163-174.
Ní Annracháin, Máire: 'Ait Liom Bean a Bheith ina File', *Léachtaí Cholm Cille XII* (1982), 145-182.
Nic Eoin, Máirín: *B'ait Leo Bean* (Baile Átha Cliath, 1998), 229-288.
Ó Baoill, Colm: 'Neither Out nor In': Scottish Gaelic Women Poets 1650-1750' in Sarah Dunnigan & C. Marie Harker and Evelyns S. Newlyn: *Woman and the Feminine in Medieval and Early Modern Scottish Writing* (Londain, 2004), 136-152.
Ó Baoill, Colm: *Màiri nighean Alasdair Ruaidh: Song-maker of Skye and Berneray* (Glasgow 2014).
Ó Háinle, Cathal G.: 'Flattery Rejected: Two Seventeenth-century Poems', *Hermathena* 138 (1985), 5-27.
Ó Murchú, Liam P.: 'Caoineadh ar Uaithne Mór Ó Lochlainn, 1617', *Éigse* 27 (1993), 67-79.
Watson, J. Carmichael: *Gaelic Songs of Mary Macleod* (Dún Éideann, 1965).

Lámhscríbhinní ar an idirlíon:
Leabharlann an Ruiséalaigh, Ollscoil Mhá Nuad, LS M 107: https://www.isos.dias.ie/irish/index.html

NG339 AN NUAFHILÍOCHT (5 ECTS)

Léachtóir: An Dr Caitlín Nic Íomhair

Tá an modúl seo dírithe ar mhic léinn a dtaitníonn an léitheoireacht leo agus cuideoidh sé leo a gcuid scileanna léitheoireachta a fhorbairt.

N.B. Ní ligfear isteach sa mhodúl seo ach líon teoranta mac léinn.

Léachtaí:
2 léacht sa tseachtain: ceann ar champas, ceann ar líne.

Pléifear stair, forbairt agus mórthéamaí na nuafhilíochta ó lár na haoise seo caite anuas go dtínár linn féin. Déanfar mioniniúchadh ar mhórdhánta le filí ar nós Nuala Ní Dhomhnaill, Bhiddy Jenkinson, Choilm Breathnaigh agus Chathail Uí Shearcaigh, agus pléifear réimse leathan filí comhaimseartha. Caithfear súil ar mhórargóintí na critice liteartha i leith na bhfilí seo agus tabharfar aghaidh ar chuid de na bealaí gur féidir le léitheoir dul i ngleic le dán.

Beifear ag súil leis go mbeidh mic léinn sásta a n-anailís féin ar dhán / dánta a chur chun cinn agus a chosaint.

Leabharliosta:

Beidh leabhrán dánta le ceannacht ag tús an téarma. Cuirfear sleachta ó shaothair chritice ar fáil ar Moodle.

Léitheoireacht mholta:

Ní Fhrighil, R. (eag), *Filíocht Chomhaimseartha na Gaeilge* (Cois Life, 2010)

Measúnú an Mhodúil: 30% measúnú leanúnach, 70% scrúdú ollscoile

NG340 EISPÉIREAS NA GAELTACHTA (5 ECTS)

Léachtóirí: An Dr Caitlín Nic Íomhair & An Dr Tracey Ní Mhaonaigh

Roinnfear an modúl seo ina dhá chuid, mar atá, (A) **Tragóid Mhám Trasna** agus (B) **Oidhreacht an Bhlascaoid Mhóir**.
NB: Caithfidh an mac léinn freastal ar an dá chuid den mhodúl seo. Dhá léacht agus rang oidis in aghaidh na seachtaine atá i gceist.

A: Tragóid Mhám Trasna

Sa chuid seo den chúrsa, pléifear scéal stairiúil ó cheantar Mhám Trasna inar crochadh nó ar cuireadh príosúnú saoil ar dhaoine neamhchiontacha as coir ghránna in aimsir chorraithe na 1880idí. Pléifear an comhthéacs, tábhacht an cháis, agus na freagraí scolártha agus cultúrtha a d'eascair as.

Leabharliosta:
Ó Cuirreáin, S., *Éagóir* (Cois Life, 2016)

Molta:
Kelleher, M., *The Maamtrasna Murders: Language, Life and Death in Nineteenth Century Ireland* (Cló UCD, 2018)
Murdair Mhám Trasna (TG4)
'Maamtrasna Murders', Irish History Podcast

Soláthrófar sleachta léitheoireachta eile ar Moodle

B Oidhreacht an Bhlascaoid Mhóir

Díreofar sa chuid seo den chúrsa ar shaol agus ar phobal an Bhlascaoid Mhóir mar aon le hoidhreacht liteartha an oileáin.

Téacsanna:
Cuirfear leabhrán ar fáil ag tús an chúrsa ar chostas €5.

Léitheoireacht Bhreise:
De Mórdha, M. *Scéal agus Dán Oileáin,* Coiscéim, 2012.

Measúnú an mhodúil:
Scrúdú Ollscoile (90 nóiméad): 80%
Measúnú leanúnach (atá bunaithe ar an obair a dhéanfar don rang oidis): 20%

NG341 TAIBHEALAÍONA NA GAEILGE AGUS NA GAELTACHTA (5 ECTS)

Léachtóir: An tOllamh Tríona Ní Shíocháin

N.B. Ní ligfear isteach sa mhodúl seo ach líon teoranta mac léinn.

Ábhar: Déanfar staidéar ar thaibhealaíona na Gaeilge agus na Gaeltachta ar bhonn praiticiúil sa mhodúl seo. Foghlaimeoidh na mic léinn faoi ghnéithe éagsúla de chultúr na dtaibhealaíon Gaeilge, agus faoi chleachtais chruthaitheacha éagsúla, mar shampla, lúibíní, an t-agallamh beirte, an amhránaíocht ar an sean-nós, aithriseoireacht agus amharclannaíocht, agus stíleanna ceoil agus damhsa. Beidh ar an mac léinn togra beag cruthaitheach a chur i gcrích mar chuid den mhodúl seo agus beidh an-solúbthacht ann ó thaobh seánraí agus cur chuige de sa togra. Is ar an gcleachtas cruthaitheach féin a dhíreofar, agus forbrófar scileanna teanga agus scileanna cruthaitheacha in éineacht sa mhodúl trí thascanna feidhmeacha sna taibhealaíona Gaeilge a chur i gcrích. Leagfar béim ar leith ar Ghaeilge bheo na Gaeltachta agus ar nósanna foghraíochta agus urlabhra na hamhránaíochta agus na dtaibhealaíon.

Léachtaí: 1 léacht in aghaidh na seachtaine, 1 u/c de ghníomhartha foghlama in aghaidh na seachtaine

Réamhriachtanas: NG211; cé nach ann do réamhriachtanais eile, moltar go mbeadh taithí roimré ag an mac léinn i gceann amháin de na taibhealaíona seo a leanas (is cuma cén seánra): an ceol, an amhránaíocht, an damhsa, an aisteoireacht/amharclannaíocht, an cheapadóireacht.

Moltar do mhic léinn a bhfuil suim acu tabhairt faoin modúl seo dul i dteagmháil le Tríona Ní Shíocháin roimré ag triona.nishiochain@mu.ie

Measúnú: Measúnú Leanúnach: 100%

SG207: SEAN-GHAEILGE – OLD IRISH 1 (5 ECTS)

Léachtóir: Francesco Felici

Múinfear an modúl seo trí mheán an Bhéarla. Tabharfaidh an modúl buneolas don mhac léinn ar ghnéithe áirithe de ghramadach agus de chomhréir na Sean-Ghaeilge. Is iad seo na topaicí a chlúdófar: córas fuaimnithe agus litrithe na Sean-Ghaeilge; díochlaonadh an ainmfhocail, na hadiachta agus na bhforaimneacha; aimsir láithreach an bhriathair.

Moltar go láidir go mbeadh ar a laghad 2.1 faighte ag an mac léinn sa mhodúl deireanach teanga atá déanta aige/ aici.

Beidh **24 léacht agus 10 rang teagaisc** ag mic léinn an mhodúil seo. Socrófar na ranganna teagaisc ag tús an tseimeastair.

Measúnú: Bronnfar na marcanna as uasmhéid de 80. Tabharfar 10% de na marcanna ar thinreamh agus ar obair na ranganna teagaisc, 30% ar scrúdú ranga lárthéarma, 60% ar scrúdú scríofa.

Téacsleabhar: Le socrú ag an léachtóir.

SG208: SEAN-GHAEILGE – OLD IRISH 2 (5 ECTS)

Léachtóir: Francesco Felici

Ní féidir leat an modúl seo a thógáil mura bhfuil SG207 ('Sean-Ghaeilge – Old Irish 1') déanta agat i Seimeastar 1.

Múinfear an modúl seo trí mheán an Bhéarla. Leanfar le heolas a thabhairt ar ghnéithe de ghramadach agus de chomhréir na Sean-Ghaeilge. Díreofar go háirithe ar an ainmfhocal agus ar aicmí eile an bhriathair san aimsir láithreach.

Beidh 24 léacht agus 10 rang teagaisc ag mic léinn an mhodúil seo. Socrófar na ranganna teagaisc ag tús an tseimeastair.

Measúnú: Bronnfar na marcanna as uasmhéid de 80. Tabharfar 10% de na marcanna ar thinreamh agus ar obair na ranganna teagaisc, 30% ar scrúdú ranga lárthéarma, 60% ar scrúdú scríofa.

Téacsleabhar: Le socrú ag an léachtóir.

SG307: SEAN-GHAEILGE – OLD IRISH 3 (5 ECTS)

Léachtóir: An tOll. David Stifter

<u>Ní féidir leat an modúl seo a thógáil mura bhfuil SG207 agus SG208 ('Old Irish 1 agus 2') déanta agat sa Dara Bliain.</u>

Múinfear an modúl seo trí mheán an Bhéarla. Tabharfaidh an modúl eolas domhain don mhac léinn ar ghramadach agus ar chomhréir na Sean-Ghaeilge. Díreofar ar (i) mhodhanna agus ar aimsirí an bhriathair: (ii) ar na fochlásail.

Beidh **24 léacht agus 10 rang teagaisc** ag mic léinn an mhodúil seo. Socrófar na ranganna teagaisc ag tús an tseimeastair.

Measúnú: Bronnfar na marcanna as uasmhéid de 80. Tabharfar 10% de na marcanna ar thinreamh agus ar obair na ranganna teagaisc, 30% ar scrúdú ranga lárthéarma, 60% ar scrúdú scríofa.

Téacsleabhar: Le socrú ag an léachtóir.

SG308: SEAN-GHAEILGE – OLD IRISH 4 (5 ECTS)

Léachtóir: An tOll. David Stifter

<u>Ní féidir leat an modúl seo a thógáil mura bhfuil SG307 ('Sean-Ghaeilge – Old Irish 3') déanta agat i Seimeastar 1.</u>

Múintear an modúl seo trí mheán an Bhéarla. Tugann an modúl eolas domhain don mhac léinn ar ghramadach agus ar chomhréir na Sean-Ghaeilge. Díreofar ar fhoirmeacha briathartha an phréitirítigh, an fhoshuitigh agus an fháistinigh.

Beidh **24 léacht agus 10 rang teagaisc** ag mic léinn an mhodúil seo. Socrófar na ranganna teagaisc ag tús an tseimeastair.

Measúnú: Bronntar na marcanna as uasmhéid de 80. Tugtar 10% de na marcanna ar thinreamh agus ar obair na ranganna teagaisc, 30% ar scrúdú ranga lárthéarma, 60% ar scrúdú scríofa.

Téacsleabhar: Le socrú ag an léachtóir.

SEIMEASTAR 1: AMCHLÁR SEALADACH				
Modúl	**Lá & Am**	**Ionad**	**Léachtóir**	**Teideal**
NG301	Dé Luain, 3-4	CB9	B. Ó Catháin	An Ghaeilge Scríofa & Labhartha
NG330	Dé Luain, 5-6	Halla E	B. Ó Catháin	Canúineolaíocht na Gaeilge
NG341	Dé Máirt, 11-12	AX1	T. Ní Shíocháin	Taibhealaíona na Gaeilge agus na Gaeltachta
SG207	Dé Máirt, 12-1	PB2	F. Felici	Sean-Ghaeilge – Old Irish 1
NG328	Dé Máirt, 5-6	Halla H	C. Nic Íomhair	Próslitríocht Chomhaimseartha na Gaeilge 1
SG207	Dé Céadaoin, 12-1	T8	F. Felici	Sean-Ghaeilge – Old Irish 1
NG332	Dé Céadaoin, 4-5	JHL5	T. Ní Mhaonaigh	An Drámaíocht
NG332	Dé Céadaoin, 5-6	JHL5	T. Ní Mhaonaigh	An Drámaíocht
SG307	Déardaoin, 10-11	PB2	D. Stifter	Sean-Ghaeilge – Old Irish 3
NG330	Déardaoin, 11-12	JHL6	B. Ó Catháin	Canúineolaíocht na Gaeilge
NG328	Déardaoin, 2-3	SLT	C. Nic Íomhair	Próslitríocht Chomhaimseartha na Gaeilge 1
NG339	Déardaoin, 5-6	JHL6	C. Nic Íomhair	Nuafhilíocht na Gaeilge
NG329	Dé hAoine, 9-10	CB8	L. Ní Mhaoláin	An Nua-Ghaeilge Mhoch 2
SG307	Le deimhniú	Le deimhniú	D. Stifter	Sean-Ghaeilge- Old Irish 3
NG329	Dé hAoine, 11-12	CB8	E. Ó Raghallaigh	An Nua-Ghaeilge Mhoch 2
NG339	Dé hAoine, 1-2	JHL6	C. Nic Íomhair	Nuafhilíocht na Gaeilge

Riachtanach: NG301, NG329.
Ceann acu seo le roghnú freisin: NG328, NG330, NG332, NG335, NG339, NG341, SG207, SG307.
Nóta 1: Maidir le NG335, ní mór don mhac léinn marc 65/100 – nó níos airde – a bheith faighte aige/ aici sa mhodúl NG211.
Nóta 2: Maidir le SG207, moltar go láidir go mbeadh 2.1 faighte ag an mac léinn sa mhodúl deireanach teanga atá déanta aige/ aici.
Nóta 3: Maidir le SG307, ní féidir é a roghnú mura bhfuil SG207 **agus** SG208 déanta agat sa Dara Bliain.

SEIMEASTAR 2: AMCHLÁR SEALADACH				
Modúl	**Lá & Am**	**Ionad**	**Léachtóir**	**Teideal**
SG308	Dé Luain, 2-3	PB2	D. Stifter	Sean-Ghaeilge - Old Irish 4
NG311	Dé Luain, 3-4	CB9	A. Ní Ghloinn	An Ghaeilge Scríofa & Labhartha
NG340	Dé Máirt, 11-12	CB9	C. Nic Íomhair	Eispéireas na Gaeltachta
NG333	Dé Máirt, 12-1	JHL4	B. Ó Catháin	Sochtheangeolaíocht na Gaeilge
SG208	Dé Céadaoin, 12-1	EHCR	F. Felici	Sean-Ghaeilge - Old Irish 2
NG334	Dé Céadaoin, 4-6	JHL6	F. de Brún	Próslitríocht Chomhaimseartha na Gaeilge 2
SG208	Déardaoin, 9-10	T8	F. Felici	Sean-Ghaeilge-Old Irish 2
SG308	Déardaoin, 10-11	PB2	D. Stifter	Sean-Ghaeilge-Old Irish 4
NG323	Déardaoin, 11-12	Halla B	E. Ó Raghallaigh	Gaeilge na hAlban
NG333	Déardaoin, 12-1	Halla J	B. Ó Catháin	Sochtheangeolaíocht na Gaeilge
NG338	Déardaoin, 5-6	Ar líne	D. Nic Chárthaigh	Filíocht na mBan sa Seachtú hAois Déag
NG340	Dé hAoine, 9-10	CB8	T. Ní Mhaonaigh	Eispéireas na Gaeltachta
NG323	Dé hAoine,11-12	Halla J	E. Ó Raghallaigh	Gaeilge na hAlban
NG338	Dé hAoine, 1-2	Halla J	D. Nic Chárthaigh	Filíocht na mBan sa Seachtú hAois Déag

Riachtanach: NG311, NG340.
Ceann acu le roghnú freisin: NG323, NG333, NG334, NG335X, NG338, SG208, SG308.

Nóta 1: Maidir le NG335X, ní mór don mhac léinn marc 65/100 – nó níos airde – a bheith faighte aige/aici sa mhodúl NG211.

Nóta 2: Maidir le SG208, ní féidir leat an modúl seo a roghnú mura bhfuil SG207 ('Sean-Ghaeilge – Old Irish 1') déanta agat i Seimeastar 1.

Nóta 3: Maidir le SG308, ní féidir leat an modúl seo a roghnú mura bhfuil SG307 ('Sean-Ghaeilge – Old Irish 3') déanta agat i Seimeastar 1.

Roinn na Nua-Ghaeilge

An Tríú Bliain 2021 - 2022
Leathanach Clúdaigh

Ainm agus Sloinne: ____

Uimhir an Mhic Léinn:____

Teideal na hOibre:____

____

Sprioclá:___________________________________

Teagascóir/ Oide:_____________________________

Deimhnímse gur mise a rinne an bhunobair seo. Áit ar bith ar bhain mé leas as tuairimí / smaointe / sleachta as saothair údair eile, tá mé tar éis a leithéid a chur in iúl go soiléir mar ba chuí agus níl aon bhradaíl déanta agam. Níor thug mise ná aon duine eile an obair seo isteach cheana féin mar chuid d'aon chúrsa eile.

Síniú:

Dáta: